

Sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej Comarch S.A. w 2018 roku

W 2018 roku Rada Nadzorcza działała w następującym składzie:

- Elżbieta Filipiak - Przewodnicząca Rady
- Maciej Brzeziński - Wiceprzewodniczący Rady,
- Danuta Drobniak – Członek Rady,
- Wojciech Kucharzyk - Członek Rady,
- Anna Ławrynowicz - Członek Rady,
- Anna Pruska – Członek Rady,
- Robert Bednarski - Członek Rady.

Rada Nadzorcza odbyła w 2018 roku 5 posiedzeń (5 marca, 21 maja, 25 czerwca, 10 września, 26 listopada). Ponadto w dniach 23 kwietnia, 24 sierpnia oraz 26 listopada 2018 roku odbyły się posiedzenia Komitetu Audytu.

Głównymi tematami posiedzeń Rady Nadzorczej były:

- a) monitoring i analiza sytuacji finansowej i organizacyjnej Spółki i Grupy Comarch,
- b) ocena realizacji przez Zarząd strategii Spółki,
- c) wyznaczanie celów biznesowych dla Członków Zarządu oraz ocena ich realizacji
- d) zapoznanie się z działalnością wybranych sektorów biznesowych Spółki i Grupy,
- e) analiza i ocena ryzyka związanego z działalnością Spółki i Grupy,
- f) nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej w Spółce i Grupie,
- g) sprawy formalno-prawne,
- h) ocena oraz zatwierdzenie sprawozdań finansowych Spółki i Grupy,

Szczegółowy zakres czynności i uchwał podejmowanych przez Radę Nadzorczą w 2018 roku znajduje się w protokołach z posiedzeń Rady Nadzorczej, które znajdują się w siedzibie Spółki w Krakowie.

W związku z zasadą szczegółową nr II.Z.11. zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" uchwałą nr 10/05/2018 z dnia 21 maja 2018 r. Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki, które odbyło się w dniu 27 czerwca 2018 r.

Na stronie www.comarch.pl, zgodnie z zasadą szczegółową nr I.Z.1.14. zawartą w części I "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" zostało opublikowane „Sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej i ocena sytuacji Comarch S.A. w 2017 roku” z uwzględnieniem pracy jej komitetów, wraz z przekazaną przez radę nadzorczą oceną systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki. Rada Nadzorcza dokonywała bieżącej oceny, czy istnieją związki lub okoliczności, które mogą wpłynąć na spełnienie przez danego Członka Rady kryteriów niezależności i ustaliła, że co najmniej dwóch Członków Rady Nadzorczej spełnia kryteria niezależności określone w zasadzie szczegółowej II.Z.4 Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW 2016.

W okresie objętym sprawozdaniem Rada Nadzorcza monitorowała aktualną sytuację Spółki oraz opiniowała bieżące oraz planowane działania Comarch S.A. W szczególności Rada Nadzorcza dokonała przeglądu kwartalnych, półrocznych oraz rocznych sprawozdań finansowych Comarch S.A. oraz Grupy Kapitałowej Comarch. Każdorazowo po publikacji raportów finansowych miały miejsce posiedzenia Rady Nadzorczej, na których Rada zapoznawała się z wynikami finansowymi oraz bieżącą działalnością Spółki i analizowała zakres, rzetelność, prawidłowość oraz przejrzystość danych (w tym finansowych) prezentowanych przez Spółkę. Rada Nadzorcza zapoznawała się szczegółowo z sytuacją finansową poszczególnych sektorów biznesowych Spółki. Zarząd Spółki i uprawnieni pracownicy zapewnili Radzie Nadzorczej w tym zakresie dostęp do źródeł informacji i dokumentów, a także przygotowali stosowne prezentacje oraz udzielili niezbędnych wyjaśnień na temat sytuacji finansowej a także przedsięwzięć realizowanych przez Spółkę. Rada Nadzorcza odbyła również spotkanie z przedstawicielami podmiotu uprawnionego do badania i przeglądu sprawozdań finansowych Comarch S.A. oraz Grupy Kapitałowej Comarch. Rada Nadzorcza zapoznawała się także ze strukturą organizacyjną Spółki oraz wydawała rekomendacje w zakresie jej udoskonalenia. Rada Nadzorcza zapoznawała się również z inwestycjami prowadzonymi przez Spółkę oraz wydawała związane z nimi zalecenia.

Zdaniem Rady Nadzorczej przyjęte przez Spółkę i Grupę Kapitałową metody rachunkowości zostały zastosowane zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami prawa. W opinii Rady Nadzorczej współpraca z Zarządem Comarch S.A. układała się bez zastrzeżeń a Zarząd przedstawiał wymagane informacje w sposób rzetelny, prawidłowy i jasny.

Funkcję podmiotu uprawnionego do badania i przeglądu sprawozdań finansowych za 2018 rok w Spółce pełniła BDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. (dawniej BDO Sp. z o.o.). Uchwała w sprawie wyboru podmiotu świadczącego usługi w zakresie badania i przeglądu sprawozdań finansowych Comarch S.A. za rok 2017 i 2018 została podjęta przez Radę Nadzorczą 29 maja 2017 r. W opinii Rady Nadzorczej podmiot uprawniony do badania i przeglądu sprawozdań finansowych Comarch S.A. oraz Grupy Kapitałowej Comarch został wybrany zgodnie z przepisami prawa, a biegli rewidenci, dokonujący tego badania i przeglądu, spełniali warunki do wydania bezstronnej i niezależnej opinii o badaniu, zgodnie z właściwymi przepisami prawa krajowego.

W ocenie Rady Nadzorczej, skład osobowy oraz zróżnicowanie kompetencji członków Rady pozwalają na skuteczne i należyte sprawowanie nadzoru nad działalnością Spółki we wszystkich obszarach jej działalności. Członkowie Rady są zróżnicowani zarówno pod względem płci, wieku jak i kierunku wykształcenia. Wszyscy posiadają wiedzę oraz umiejętności poparte wieloletnim doświadczeniem zawodowym. Co najmniej dwóch Członków Rady Nadzorczej spełnia kryteria niezależności określone w zasadzie szczegółowej II.Z.4 Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW 2016.

Rada Nadzorcza Comarch S.A. ocenia swoją pracę w 2018 roku jako efektywną. Członkowie Rady wypełniali swoje obowiązki z zaangażowaniem, uczestnicząc w większości przypadków w pełnym składzie w jej obradach.

Komitet Audytu Comarch S.A. (odpowiednik Komisji Rewizyjnej w rozumieniu załącznika I do Zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych (...)) działa zgodnie z Regulaminem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej Comarch S.A. przyjętym 27 listopada 2017 r. Uchwałą nr 2/11/2017 Komitetu Audytu Comarch S.A. oraz zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą. W okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku w skład Komitetu Audytu, wchodziły Pani Danuta Drobniak jako Przewodnicząca Komitetu Audytu, Pani Elżbieta Filipiak jako Członek Komitetu Audytu oraz Pan Robert Bednarski jako Członek Komitetu Audytu. Zgodnie z informacjami posiadanymi przez spółkę dwóch członków Komitetu Audytu spełnia ustawowe kryteria niezależności (Pani Danuta Drobniak oraz Pan Robert Bednarski). Wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych posiadają Pani Danuta Drobniak (biegły rewident nr w rejestrze 9578) oraz Pan Robert Bednarski (doświadczenie zawodowe, m.in. na stanowiskach dyrektora Biura Zarządzania Finansami w PKN ORLEN S.A., członek Zarządu i dyrektora finansowego w firmie Basell Orlen Polyolefins, wiceprezesa Zarządu ds. ekonomiczno-finansowych w spółce Boryszew S.A., członek ACCA od 2005 roku). Wiedzę w zakresie branży IT posiadają Pani Elżbieta Filipiak (absolwentka AGH, jedna z założycieli Comarch S.A.) i Pan Robert Bednarski (doświadczenie zawodowe, m.in. związany ze jako członek Zarządu spółki Ciech S.A., w której był odpowiedzialny za finanse i IT).

W 2018 roku Komitet Audytu odbył 3 posiedzenia i zajmował się w szczególności:

- 1) monitorowaniem procesu sprawozdawczości finansowej;
- 2) monitorowaniem skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem;
- 3) monitorowaniem wykonywania czynności rewizji finansowej;
- 4) monitorowaniem niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.

W zakresie posiadanych uprawnień, Rada Nadzorcza oraz Komitet Audytu zapraszały do udziału w ich obradach członków władz Spółki i biegłych rewidentów.

Ocena sposobu wypełniania obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania ładu korporacyjnego

W ocenie Rady Nadzorczej Spółka w 2018 roku w sposób prawidłowy wypełniała obowiązki informacyjne w zakresie stosowania zasad ładu korporacyjnego, określone w Regulaminie Giełdy oraz przepisach dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych.

Od stycznia 2016 roku Spółka podlega zasadom przyjętym w dniu 13 października 2015 r. przez Radę Giełdy, uchwałą Nr 26/1413/2015 w sprawie przyjęcia nowego zbioru zasad ładu korporacyjnego pod nazwą „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016”. Comarch S.A. opublikowała raport na temat stosowania przez nią zasad i rekomendacji wynikających z nowego zbioru zasad ładu korporacyjnego oraz zamieściła stosowną informację na stronie internetowej Spółki. Zgodnie z opublikowanym raportem Spółka nie stosuje Rekomendacji IV.R.2 oraz zasady szczegółowej VI.Z.4.

Ocena racjonalności prowadzonej przez Spółkę polityki w zakresie działalności sponsoringowej i charytatywnej

Spółka Comarch S.A. od lat podejmuje liczne działania prospołeczne m.in. poprzez aktywne wspieranie sportu, obejmowanie mecenatem wydarzeń kulturalnych, wspieranie edukacji i rozwoju nauki oraz angażowanie się w pomoc najbardziej potrzebującym. Rada Nadzorcza pozytywnie ocenia prowadzoną przez Comarch S.A. politykę w zakresie działalności sponsoringowej oraz charytatywnej, realizowaną m.in. poprzez:

- kontynuację współpracy z Parafią Mariacką w dziele poprawy jakości muzyki organowej w kościele Mariackim oraz organizacji Mariackiego Festiwalu Organowego,
- sponsorowanie koncertu Last Night of the Proms,
- organizację kolejnych edycji konkursu grantowego #ComarchCares, w którym zespoły pracowników Comarch S.A. wraz z wybraną instytucją, mogły zgłaszać projekty konkursowe, wspierające społeczności lokalne i przyczyniające się do rozwiązywania problemów w takich obszarach jak: nowe technologie, ekologia i ochrona zwierząt, kultura, edukacja, sport, profilaktyka uzależnień, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży wykluczonej społecznie, seniorów,
- Graduation Project - przegląd najlepszych prac dyplomowych dla osób z krajów Grupy Wyszehradzkiej,
- wspieranie inicjatyw pracowniczych w zakresie organizacji świątecznych zbiórek rzeczowych dla osób potrzebujących,
- zorganizowanie akcji sadzenia drzew: pracownicy firmy Comarch S.A wraz ze swoimi rodzinami posadzili 200 grabów oraz kasztanowców na Plantach Krakowskich,
- wsparcie obchodów jubileuszu 100-lecia Akademii Górniczo - Hutniczej,
- popularyzację wiedzy na temat systemów ERP wśród uczelni i szkół zawodowych o profilach ekonomicznych poprzez użyczenie systemów Comarch ERP w wersjach edukacyjnych, spotkania i seminaria ERP dla wykładowców i studentów, wycieczki zawodoznawcze, szkolenia dla nauczycieli z zakresu systemów Comarch ERP, dedykowane zeszyty ćwiczeń dla szkół ekonomicznych, z myślą o egzaminach zawodowych dla technika ekonomisty,
- promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród swoich pracowników, poprzez zachęcanie pracowników do przyjeżdżania rowerem do pracy, udostępnienie odpowiedniej infrastruktury (wydzielone miejsca postojowe dla rowerów, szatnie, mobilne warsztaty, akcje serwisowe), wsparcie udziału pracowników w zawodach sportowych, imprezach biegowych, organizację firmowych rywalizacji biegowych ComarchONrun, rowerowych ComarchONbike.

W ocenie Rady działania podejmowane przez Spółkę w tym zakresie są racjonalne, przynoszą korzyści społeczeństwu oraz wywierają pozytywny wpływ na wizerunek Spółki.

**Załącznik nr 2 do uchwały nr 07/05/2019
Rady Nadzorczej Comarch S.A.**

**Ocena sytuacji Spółki z uwzględnieniem oceny systemu
kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla
Spółki, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego**

Rada Nadzorcza pozytywnie ocenia wyniki finansowe osiągnięte przez Spółkę w 2018 roku, jak również jej obecną sytuację finansową. Spółka w 2018 roku znacznie zwiększyła skalę swojej działalności oraz poprawiła zyskowność. Przychody ze sprzedaży wzrosły o 27,9%, tj. o 210,6 mln zł w porównaniu do 2017 roku i osiągnęły wartość 966,1 mln zł. Zysk z działalności operacyjnej osiągnął wartość 89,4 mln zł, natomiast zysk netto 49,6 mln zł. Rentowność operacyjna w 2018 roku wyniosła 9,3%, natomiast rentowność netto 5,1%.

Rada Nadzorcza pozytywnie opiniuje kontynuowanie przez Spółkę w 2018 roku inwestycji w nowe i w udoskonalanie istniejących produktów informatycznych. Nakłady na prace badawcze przekroczyły 15,1% przychodów ze sprzedaży, były one finansowane przede wszystkim ze środków własnych. Spółka intensywnie rozwijała nową generację systemów lojalnościowych, telekomunikacyjnych oraz systemów ERP, a także działalność w zakresie rozwiązań IT dla medycyny oraz internetu rzeczy (Internet of Things). Spółka kontynuowała również udoskonalanie pozostałych oferowanych produktów. W minionym roku Spółka szczególnie naciskała na rozwój sprzedaży rozwiązań informatycznych w modelu usługowym - Comarch jest jednym z liderów rynkowych w tym zakresie. Comarch S.A. intensywnie rozwija prywatną chmurę obliczeniową Comarch Enterprise Cloud Platform (IaaS i PaaS) o najwyższych standardach bezpieczeństwa, opartą o infrastrukturę Comarch Data Center. Dzięki temu rozwiązaniu produkty Comarch mogą być oferowane w optymalny dla klientów sposób, zapewniający korzyści ze współdzielenia kosztów infrastruktury IT, zwiększoną wydajność, niezawodność i maksymalną elastyczność. Rada Nadzorcza zwraca uwagę, że kluczowym elementem dla dalszego rozwoju przedsiębiorstwa niezmiennie pozostają inwestycje w kapitał ludzki. Spółka na koniec 2018 roku zatrudniała w Krakowie i pozostałych krajowych oddziałach 4 679 osób, będąc tym samym największym polskim pracodawcą wśród firm informatycznych. Szczególnie pozytywne efekty przyniósł coroczny program staży studenckich, dzięki któremu Comarch S.A. jest postrzegany jako jeden z pracodawców pierwszego wyboru na krajowym rynku pracy w branży informatycznej.

Rada Nadzorcza uważa za słuszną dalszą realizację przez Spółkę strategii wzrostu opartej na dywersyfikacji działalności pomiędzy różne segmenty branżowe, rozwoju własnych produktów oraz sprzedaży ich na rynku globalnym. Dzięki szerokiej i kompleksowej ofercie nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz wysokiej jakości usług Comarch S.A. jest pierwszym pod względem wielkości rodzimym producentem oprogramowania IT w Polsce oraz jednym z wiodących dostawców informatyki w kraju oraz na rynkach międzynarodowych. Spółka jest w stanie z sukcesem pozyskiwać i realizować największe kontrakty informatyczne. Rada Nadzorcza potwierdza słusność inwestycji w podmioty zależne. Znaczne nakłady ponoszone od kilku lat w rozbudowę i utrzymanie globalnej sieci sprzedaży przyczyniły się do wzrostu międzynarodowej rozpoznawalności marki i oferty Comarch, co skutecznie wspiera oferowanie rozwiązań Spółki na nowych rynkach.

W minionym roku Comarch S.A. założyła nowe spółki zależne – Comarch Mexico S.A. de S.V. z siedzibą w Meksyku, Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.) z siedzibą w Seulu i Comarch BV z siedzibą w Rotterdamie. W 2018 roku rozpoczęła działalność operacyjną spółka Comarch (Thailand) Limited z siedzibą w Bangkoku. Na 2019 rok Spółka planuje kontynuację swojej ekspansji, zarówno na rynku krajowym, jak i na rynkach zagranicznych.

Rada Nadzorcza za pośrednictwem Komitetu Audytu monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego. Raz w roku przedstawiciel zarządu przedstawia Komitetowi Audytu opis funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenę skuteczności jego działania. Komitet Audytu dokonał oceny skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej i nie stwierdził potrzeby dokonania wyodrębnienia organizacyjnego funkcji audytu wewnętrznego.

W 2018 roku Rada Nadzorcza dokonywała także stałej analizy obszarów ryzyka związanych z działalnością Spółki oraz analizy sposobu zarządzania tymi ryzykami przez Zarząd.

Jako najważniejsze ryzyka operacyjne w 2018 roku uznano:

- a) ryzyka związane z pracami R&D (wytwarzanie własnych produktów softwarowych);
- b) ryzyka związane z realizacją kontraktów długoterminowych;
- c) ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania lub przysługujących im kar umownych;
- d) ryzyka zagranicznego otoczenia gospodarczego, prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych;
- e) ryzyko rotacji personelu, ryzyko braku możliwości zatrudnienia odpowiedniej ilości wykwalifikowanych pracowników, ryzyko wzrostu kosztów pracy;
- f) ryzyka związane z terroryzmem międzynarodowym, utrudniające delegowanie pracowników w podróże służbowe w niektóre rejony świata.

W zakresie ryzyka finansowego Rada Nadzorcza dostrzegła następujące zagrożenia:

- a) ryzyko kredytowe kontrahentów Comarch;
- b) ryzyko zmiany stóp procentowych, mających wpływ na koszty obsługi zaciągniętych kredytów bankowych;
- c) zmienność kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN oraz RUB/PLN wpływająca na opłacalność sprzedaży zagranicznej;
- d) ryzyko płynności finansowej i zwiększone oczekiwania klientów w zakresie finansowania projektów informatycznych przez dostawców IT, związane z upowszechnieniem się sprzedaży produktów i usług informatycznych w modelu usługowym („cloud computing”).

W ocenie Rady Nadzorczej Zarząd właściwie identyfikuje ryzyka z działalnością Spółki i skutecznie nimi zarządza. Sprawozdania finansowe przedstawiają rzetelny i kompletny obraz sytuacji Spółki.

Rada Nadzorcza szczególnie docenia konsekwentne realizowanie przez Spółkę misji sprzedawania innowacyjnej myśli technicznej polskich inżynierów na całym świecie. Rada Nadzorcza zwraca także uwagę na fakt, że poza działalnością biznesową Comarch S.A. prowadzi także działalność prospołeczną, wspiera organizacje pozarządowe oraz akcje charytatywne, jest mecenasem kultury, sztuki i sportu. W 2018 roku Comarch S.A. kontynuował wsparcie dla budowy nowych organów oraz projektu rewitalizacji przestrzeni muzycznej w Bazylice Mariackiej w Krakowie.

**Załącznik nr 3 do uchwały nr 07/05/2019
Rady Nadzorczej Comarch S.A.**

**Ocena sytuacji Grupy Comarch z uwzględnieniem oceny
systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem
istotnym dla Grupy, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego**

Rada Nadzorcza pozytywnie ocenia osiągnięcie przez Grupę założonych na 2018 rok celów rozwojowych i finansowych. Grupa w 2018 roku znacznie zwiększyła skalę swojej działalności oraz poprawiła rentowność operacyjną. Przychody ze sprzedaży wzrosły o 21,7%, tj. o 244,5 mln zł w porównaniu do 2017 roku i osiągnęły wartość 1 370 mln zł. Zysk z działalności operacyjnej osiągnął wartość 87,5mln zł, natomiast zysk netto 30,6 mln zł. Rentowność operacyjna w 2018 roku wyniosła 6,4%, w porównaniu do 5,2% rok wcześniej.

Rada Nadzorcza pozytywnie opiniuje dokonane w 2018 roku przez Grupę Comarch inwestycje w nowe i w udoskonalanie istniejących produktów informatycznych. Nakłady na prace badawcze przekroczyły 13,2% przychodów ze sprzedaży, były one finansowane przede wszystkim ze środków własnych. Grupa intensywnie rozwijała nową generację systemów lojalnościowych, telekomunikacyjnych oraz systemów ERP, a także w zakresie rozwiązań IT dla medycyny oraz internetu rzeczy (Internet of Things). Grupa kontynuowała również udoskonalanie pozostałych oferowanych produktów. W minionym roku Grupa szczególnie nacisk kładła na rozwój sprzedaży rozwiązań informatycznych w modelu usługowym - Comarch jest jednym z liderów rynkowych w tym zakresie. Grupa Comarch intensywnie rozwija prywatną chmurę obliczeniową Comarch Enterprise Cloud Platform (IaaS i PaaS) o najwyższych standardach bezpieczeństwa, opartą o infrastrukturę Comarch Data Center. Dzięki temu rozwiązaniu produkty Comarch mogą być oferowane w optymalny dla klientów sposób, zapewniający korzyści z współdzielenia kosztów infrastruktury IT, zwiększoną wydajność, niezawodność i maksymalną elastyczność. Rada Nadzorcza zwraca uwagę, że kluczowym elementem dla dalszego rozwoju przedsiębiorstwa są inwestycje w kapitał ludzki. Na koniec 2018 roku Grupa zatrudniała w Polsce i zagranicą ponad 6 000 osób. Jak co roku bardzo pozytywne efekty przyniósł program staży studenckich, dzięki któremu Grupa Comarch jest postrzegana jako jeden z pracodawców pierwszego wyboru na rynku pracy w branży informatycznej.

Rada Nadzorcza uważa za słuszną dalszą realizację przez Grupę strategii wzrostu opartej na dywersyfikacji swojej działalności pomiędzy różne segmenty branżowe, rozwoju własnych produktów oraz sprzedaży ich na rynku globalnym. Dzięki szerokiej i kompleksowej ofercie nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz wysokiej jakości usług Grupa Comarch jest czołowym producentem oprogramowania IT w Polsce oraz jednym z wiodących dostawców informatyki na rynkach międzynarodowych. Grupa jest w stanie z sukcesem pozyskiwać i realizować największe kontrakty informatyczne. W 2018 roku Grupa z sukcesem kontynuowała strategię wzrostu opartą na dywersyfikacji swojej działalności pomiędzy różne segmenty branżowe, rozwoju własnych produktów oraz sprzedaży ich na rynku globalnym. Zarząd Comarch podkreśla, że Grupa od kilku lat ponosi znaczne nakłady w rozbudowę i utrzymanie globalnej sieci sprzedaży, dzięki czemu wzrasta międzynarodowa rozpoznawalność marki i oferty Comarch, co skutecznie

wspiera oferowanie rozwiązań Grupy na nowych rynkach. W minionym roku w skład Grupy weszły nowe spółki zależne – Comarch Mexico S.A. de S.V. z siedzibą w Meksyku, Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.) z siedzibą w Seulu i Comarch BV z siedzibą w Rotterdamie. W 2018 roku działalność operacyjną rozpoczęła także spółka Comarch (Thailand) Limited z siedzibą w Bangkoku. Na 2019 rok Spółka planuje kontynuację swojej ekspansji, zarówno na rynku krajowym, jak i na rynkach zagranicznych.

Rada Nadzorcza za pośrednictwem Komitetu Audytu monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego. Raz w roku przedstawiciel zarządu przedstawia Komitetowi Audytu opis funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenę skuteczności jego działania. Komitet Audytu dokonał oceny skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej i nie stwierdził potrzeby dokonania wyodrębnienia organizacyjnego funkcji audytu wewnętrznego.

W 2018 roku Rada Nadzorcza dokonywała także stałej analizy obszarów ryzyka związanych z działalnością Grupy oraz analizy sposobu zarządzania tymi ryzykami przez Zarząd.

Jako najważniejsze ryzyka operacyjne w 2018 roku uznano:

- a) ryzyko związane z pracami R&D (wytwarzanie własnych produktów softwarowych);
- b) ryzyko związane z realizacją kontraktów długoterminowych;
ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania lub przysługujących im kar umownych;
- c) ryzyko zagranicznego otoczenia gospodarczego, prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych;
- d) ryzyko rotacji personelu, ryzyko braku możliwości zatrudnienia odpowiedniej ilości wykwalifikowanych pracowników, ryzyko wzrostu kosztów pracy;
- e) ryzyko związane z terroryzmem międzynarodowym, utrudniające delegowanie pracowników w podróże służbowe w niektóre rejony świata.

W zakresie ryzyka finansowego Rada Nadzorcza dostrzegała następujące zagrożenia:

- a) ryzyko kredytowe kontrahentów Comarch;
- b) ryzyko zmiany stóp procentowych, mających wpływ na koszty obsługi zaciągniętych kredytów bankowych;
- c) zmienność kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN oraz RUB/PLN wpływająca na opłacalność sprzedaży zagranicznej;
- d) ryzyko płynności finansowej i zwiększone oczekiwania klientów w zakresie finansowania projektów informatycznych przez dostawców IT, związane z upowszechnieniem się sprzedaży produktów i usług informatycznych w modelu usługowym („cloud computing”).

W ocenie Rady Nadzorczej Zarząd właściwie identyfikuje ryzyka z działalnością Grupy i skutecznie nimi zarządza. Sprawozdania finansowe przedstawiają rzetelny i kompletny obraz sytuacji Grupy.

Rada Nadzorcza szczególnie docenia konsekwentne realizowanie przez Grupę misji sprzedawania innowacyjnej myśli technicznej polskich inżynierów na całym świecie. Rada Nadzorcza zwraca także uwagę na fakt, że poza działalnością biznesową Grupa Comarch prowadzi także działalność prospołeczną, wspiera organizacje pozarządowe oraz akcje charytatywne, jest mecenasem kultury, sztuki i sportu - także poza granicami Polski. W 2018 roku Grupa Comarch kontynuowała wsparcie dla budowy nowych organów oraz projektu rewitalizacji przestrzeni muzycznej w Bazylice Mariackiej w Krakowie.